

KUKAIŅU POPULĀCIJAS LIELUMA NOVĒRTĒŠANA AR ATKĀRTOTĀS ĶERŠANAS METODI: PIEMĒRS PAR SPĪDĪGĀ PRAULGRAUŽA *GNORIMUS NOBILIS* POPULĀCIJU SLĪTERES NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Maija Štokmane

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte
Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra
Kronvalda bulv. 4, Rīga LV-1586, Latvija
E-pasts: hidra4@inbox.lv

Kristaps Vilks

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte
Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra
Kronvalda bulv. 4, Rīga, LV-1586, Latvija
E-pasts: kristaps.vilks@lu.lv

Retu un īpaši aizsargājamu sugu saglabāšanai izolētu vai nelielu populāciju apstākļos ir svarīgs populācijas absolūtā lieluma novērtējums. Šim nolūkam tiek izmantotas iezīmēšanas – atkārtotās ķeršanas metodes. Pētījuma mērķis ir izvērtēt atkārtotās ķeršanas metožu pielietojumu Latvijas kukaiņu populāciju pētījumos un aprobēt tās spīdīgā praulgrauža populācijas lieluma noteikšanai Slīteres nacionālajā parkā, kur zināma vienīgā daudzskaitlīgā šīs sugas atradne Latvijā. 2008.-2010.gadā deviņās Zilokalnu nogāzei pieguļošajās pļavās veiktas atkārtotas praulgraužu uzskaites, marķējot vaboles ar ātri žūstošu, baltas krāsas korektoru.

Kukaiņu populāciju pētījumos ir izmantojamas dažādas iezīmēšanas – atkārtotās ķeršanas metodes, katrai no tām ir savas priekšrocības un trūkumi. Tā kā spīdīgā praulgrauža apdzīvotās pļavas ir telpiski izolētas, šīs sugas populācijas absolūtā lieluma analīzē iespējams izmantot vienkāršākās – Petersena un Šnabela metodes. Vaboļu uzskaišu aprobācijā netika konstatēta neviena būtiska neatbilstība iezīmēšanas – atkārtotas ķeršanas metožu pielietošanai izvirzītajiem priekšnosacījumiem.

2010.gadā iezīmēti 534 praulgrauži, no tiem atkārtoti novēroti 18.2%. Kopējais absolūtais spīdīgā praulgrauža populācijas vērtējums Slīteres nacionālajā parkā 2010.gadā bija 1366 vaboles, taču patiesais populācijas lielums noteikti ir lielāks, tā kā daļu no šīs sugas populācijas veido platlapju mežos atmirušajā koksne dzīvojošie kāpuri, kuru uzskaites netika veiktas. Spīdīgā praulgrauža populācijai īpaši nozīmīgas teritorijas Slīteres nacionālajā parkā ir Dāvidpļava (īpaši – tās rietumu gals) un pļavas Zilokalnu nogāzes piekāvē Vīdales – Mazirbes ceļa rajonā. Spīdīgā praulgrauža populācijas absolūtā lieluma vērtējums korelēja ar vīgriežu (vaboļu papildus barošanās augs) daudzumu pļavās. Vairums atkārtoti novēroto praulgraužu tika konstatēti netālu no sākotnējās iezīmēšanas teritorijas, taču 5% no vabolēm bija pārvietojušās 500m attālumā.

Kopumā iegūtie rezultāti parāda, ka iezīmēšanas-atkārtotās ķeršanas metodes ir izmantojamas gan spīdīgā praulgrauža absolūtā populācijas lieluma novērtēšanai Slīteres nacionālajā parkā, kā arī citiem – detalizētākiem ekoloģiskajiem pētījumiem par šīs sugas populācijas struktūru un vaboļu dispersiju.